2025 წლის ერთიანი ეროვნული საგამოცდო პროგრამა სახვით და გამოყენებით ხელოვნებაში

საკითხთა ჩამონათვალი	საკითხთა დაზუსტება
სახვითი ენა	**სახვითი ხელოვნების საშუალებები (ელემენტები)** (მაგ.: **ხაზი:** სხვადასხვა ტიპის და სისქის, კონტური, შტრიხი; **ფერი:** ძირითადი და შედგენილი, ცივი და თბილი, ნეიტრალური, კონტრასტული, მონათესავე, ინტენსიური, ფერისა და ტონის გრადაცია, კოლორიტი; შუქ-ჩრდილი, განათება; **ფორმა:** ბრტყელი და მოცულობითი (გეომეტრიული და ბუნებაში არსებული, უტრირებული, სტილიზებული და სხვ.); ფაქტურა; ფონისა და გამოსახულების ურთიერთმიმართება. **სახვითი ხელოვნების ხერხები (პრინციპები)** (მაგ.: კომპოზიციური განაწილება, ელემენტების განმეორებადობა, რიტმი, ძირითადის გამოყოფა, აქცენტი, სიმეტრია-ასიმეტრია, სტატიკა-დინამიკა, კონტრასტი, თანაფარდობა, მასშტაბი, პროპორცია/დისპროპორცია, წონასწორობა, სივრცე, პერსპექტივა (ხედვის წერტილი, ჰორიზონტის ხაზი, თავშეყრის წერტილი), კომპოზიციური მთლიანობა.
სახვითი ხელოვნების ტექნიკა	(მაგ.: ფერწერა, გრაფიკა და მათი ტექნიკები, ძერწვა, აპლიკაცია, კოლაჟი, მოზაიკა, მონოტიპია, მოდელირება, კონსტრუირება, ციფრული ტექნოლოგიები).
სახვითი ხელოვნების დარგები და ჟანრები	(**დარგები** - მაგ.: ფერწერა (დაზგური, მინიატურა, მონუმენტური - ფრესკა, მოზაიკა, ვიტრაჟი, გრაფიტი), გრაფიკა (დაზგური, ბეჭდვითი), ქანდაკება, ჭედურობა, არქიტექტურა, დიზაინი, დეკორატიულ-გამოყენებითი ხელოვნება და სხვ.; **ჟანრები** - მაგ: ნატურმორტი, პორტრეტი, პეიზაჟი, ყოფითი, ისტორიული და სხვ.).
სხვადასხვა ეპოქის, ქვეყნის, კულტურის, მიმდინარეობის, სტილის ხელოვნება	

პრეისტორიული ეპოქის ხელოვნება	სახვითი ხელოვნებისა და არქიტექტურის წარმოშობა, პრეისტორიული ხელოვნება: პერიოდიზაცია, პალეოლითისა და ნეოლითის ხანის ძეგლები: მცირე პლასტიკა - ქანდაკება; გამოქვაბულის მხატვრობა (ტასილი, ალტამირა, ლასკო, შოვე), არქიტექტურა (დოლმენები, სტოუნჰენჯი).
ძველი აღმოსავლეთის ხელოვნება **ა. ეგვიპტის ხელოვნება** **ბ. შუამდინარეთის ხელოვნება**	ისტორიული მიმოხილვა/პერიოდიზაცია; წინადინასტიური, ძველი, შუა, ახალი სამეფოების და გვიანდელი პერიოდის ეგვიპტური ხელოვნება - არქიტექტურა, ქანდაკება, რელიეფი, კედლის მხატვრობა (მასტაბები, გიზას პირამიდები, მენტუხოტეპებისა და ხატშეფსუტის სატაძრო კომპლექსი დეირ ელ-ბაჰარიში, ლუქსორის და კარნაკის სატაძრო კომპლექსები თებეში, რამზესის ტაძარი აბუ-სიმბელში. ნარმერის ფილა, მწერალი კას ქანდაკება, ხეფრენის დიდი სფინქსი, მემნონის კოლოსები, სამარხის კულტთან დაკავშირებული პორტრეტული ქანდაკებები. სამარხის მხატვრობა; ამარნის კულტურა: ეხნატონის, ნეფერტიტის ქანდაკებები, ახეტატონის სასახლის რელიეფები და მოხატულობა; ტუტანხამონის სამარხის საგანძური). ისტორიული მიმოხილვა/პერიოდიზაცია; ✓ **შუმერის და აქადის ხელოვნება** არქიტექტურა, ქანდაკება, გლიპტიკა - ურის ზიკურატი; გუდეას ქანდაკება, მლოცველი (ებიჰ II), საბეჭდავები. ✓ **ასურეთის ხელოვნება** არქიტექტურა, ქანდაკება და გლიპტიკა - სარგონ II-ის სასახლე დურ-შარუკინში და მისი რელიეფები, შედუ სარგონ II-ის სასახლიდან, აშურბანიპალ II-ის სასახლის რელიეფები ნინევიაში, საბეჭდავები. ✓ **ბაბილონის ხელოვნება** არქიტექტურა - იშტარის კარიბჭე; ქანდაკება და გლიპტიკა. ✓ **აქემენიდური ირანის ხელოვნება** არქიტექტურა - ფასარგადის, პერსეპოლისის არქიტექტურული კომპლექსები; ქანდაკება, გლიპტიკა და გამოყენებითი ხელოვნება.
ძველი საბერძნეთი, ელინიზმი და რომი **ა. ეგეოსური სამყაროსა და ძველი საბერძნეთის ხელოვნება**	ანტიკური ხელოვნების პერიოდიზაცია; ანტიკური სამყაროს მიმოხილვა ისტორიულ-კულტურულ და სოციალურ კონტექსტში. კრეტა-მიკენის ხელოვნება (კნოსოსის სასახლის არქიტექტურა, ქანდაკება, კედლის მხატვრობა; მიკენის აკროპოლისი - ლომების კარიბჭე, აგამემნონის ნიღაბი; კიკლადური კერპები, სანტორინის ფრესკები და სხვ., კერამიკა)

ბ. ბერძნული არქაული ხელოვნება **გ. ბერძნული კლასიკური ხელოვნება** **დ. ელინისტური ხელოვნება** **ე. ეტრუსკული ხელოვნება** **ვ. რომის რესპუბლიკისა და იმპერიის ხელოვნება**	არქიტექტურული ორდერი, კუროსები და კორები, კერამიკაზე მხატვრობა –კერამიკული მხატვრობის სტილები. პერიოდიზაცია; არქიტექტურა, ქანდაკება, რელიეფი. **ადრეული კლასიკა** (ათენა აფაიას ტაძარი კუნძულ ეგინაზე, დელფოსის მეეტლე, მეხისმტყორცნელი ზევსის ქანდაკება, მირონის შემოქმედება). **მაღალი კლასიკა** (ათენის აკროპოლისი, ფიდიასისა და პოლიკლეტოსის შემოქმედება). **გვიანი კლასიკა** (ეპიდავროსის თეატრი, ჰალიკარნასის მავზოლეუმი, სკოპასის, პრაქსიტელისა და ლისიპეს შემოქმედება). არქიტექტურა, ქანდაკება, მხატვრობა (პერგამონის არქიტექტურა და რელიეფი, ქანდაკება პერგამონიდან, ნიკე სამოთრაკიელი, აფროდიტე მილოსელი, ფილოსოფოსის თავი (ე. წ. სენეკას პორტრეტი), ჰომეროსი, მომაკვდავი გალი, გალი კლავს ცოლს, ლაოკოონი). **ეტრუსკული ქანდაკება** - ჰერმესისა და აპოლონის ქანდაკება ვეიდან, ოჯახური წყვილის სარკოფაგი ჩერვეტერიდან და სხვ. პერიოდიზაცია; ქალაქმშენებლობა, არქიტექტურა, ქანდაკება, მხატვრობა/მოზაიკა, რელიეფი (რომის ფორუმი, პომპეის სახლები, აკვედუკები, ხიდები, თერმები, ტრიუმფალური თაღები – ვია აპია, ფაბრიციუსის ხიდი რომში, ადრიანეს მავზოლეუმი რომში, ტიტუსის ტრიუმფალური თაღი რომში, მოხუცი დიდებულის პორტრეტი, მარკუს ავრელიუსის ცხენოსანი ქანდაკება, ტრაიანეს სვეტი, კოლიზეუმი, რომის პანთეონი, პომპეის მხატვრობა, ფაიუმის პორტრეტები).
ბიზანტიის ხელოვნება	ბიზანტიური ხელოვნების თავისებურებები; ისტორიულ-კულტურული მიმოხილვა/პერიოდიზაცია; ბიზანტიური არქიტექტურის ტიპები (რავენას გუმბათური ხუროთმოძღვრება - სან ვიტალე; აია სოფიას ტაძარი კონსტანტინოპოლში); ბიზანტიური ფრესკული და მოზაიკური მხატვრობა (სან ვიტალე, აია სოფიას ტაძარი, სან აპოლინარე ნუოვო), მინიატურა (რაბულას და როსანოს კოდექსები).
ქართული ხელოვნება	• ქართული ხელოვნების უძველესი ნიმუშები; თრიალეთის კულტურა - გამოყენებითი ხელოვნება (ოქროს ლომი (თრიალეთის კულტურის წინა პერიოდის ნიმუში), თასები, ყელსაბამი); ანტიკური ხანის ქართული ხელოვნება (კოლხური ქანდაკება და სამკაული - ნიკეს გამოსახულება, მამაკაცის ფიგურა, ოქროს დიადემა, სასაფეთქლეები, ყელსაბამი კუების გამოსახულებით, სამაჯურები ვანიდან; ყელსაბამები და გულსაბნევი, თასი ფორტუნას გამოსახულებით არმაზისხევიდან). • ქართული ქრისტიანული ხელოვნების პერიოდიზაცია, ისტორიულ-კულტურული კონტექსტი; ბაზილიკური და დარბაზული ტიპის

	ეკლესიები ქართულ არქიტექტურაში (ბოლნისის სიონი, ანჩისხატი, ოთხთა ეკლესია), გუმბათოვანი ტაძრები; ტეტრაკონქი - მცხეთის ჯვარი და ჯვრის ტიპის ძეგლები; ქართული კათედრალები - ოშკი, ბაგრატი, სვეტიცხოველი, ალავერდი; სამთავროსა და სამთავისის, ანანურის ტაძრები; კლდეში ნაკვეთი არქიტექტურა (უფლისციხე, ვარძია); დარბაზი - საცხოვრებელი სახლის უძველესი ტიპი საქართველოში; VI-XVIსს. ქართული რელიეფი (ბოლნისის სიონის, ჯვრის, ოპიზის აშოტ კურაპალატის, სვეტიცხოვლის, ნიკორწმინდის, სამთავროსა და სამთავისის რელიეფები); ადრეული ხანისა და შუა საუკუნეების ქართული მოზაიკური მხატვრობა (ძალისას, ბიჭვინთის, გელათის მოზაიკები); შუა საუკუნეების ქართული ფრესკული მხატვრობა (ატენის სიონის, ყინწვისის, ვარძიის, უბისას ფრესკები, მეფის მხატვარ თევდორეს მოხატულობები სვანეთში); ქართული ჭედური ხელოვნების განვითარების ეტაპები; IX-XIII სს. ქართული ჭედური ხელოვნების ნიმუშები (ბედიის ბარძიმი, ბექა და ბეშქენ ოპიზრების შემოქმედება, ხახულის კარედი). • XIX-XX საუკენეების ქართული სახვითი ხელოვნება თბილისური პორტრეტი; გიგო გაბაშვილი, მოსე თოიძე; ნიკო ფიროსმანაშვილი, დავით კაკაბაძე, ლადო გუდიაშვილი, ელენე ახვლედიანი, ქეთევან მაღალაშვილი, სერგო ქობულაძე, თეატრის მხატვრები – ირაკლი გამრეკელი, პეტრე ოცხელი; მოქანდაკეები - იაკობ ნიკოლაძე, ნიკოლოზ კანდელაკი; XIX-XX საუკენეების თბილისური არქიტექტურა.
დასავლეთ ევროპის შუა საუკუნეების ხელოვნება **ა. რომანული ხელოვნება** **ბ. გოთური ხელოვნება**	რომანული და გოთური ხელოვნების მიმოხილვა ისტორიულ-კულტურულ და სოციალურ კონტექსტში; ხელოვნების სინთეზის საკითხი შუა საუკუნეების ხელოვნებაში – არქიტექტურა, ქანდაკება, მხატვრობა. წმ. პეტრეს ტაძარი მუასაკში (საფრანგეთი), ვორმსის ტაძარი (გერმანია), კათედრალური ტაძარი ილიში (ინგლისი), პიზის ტაძარი (იტალია) პარიზის ღვთისმშობლის ტაძარი, რეიმსის ტაძარი, რუანის ტაძარი (საფრანგეთი), ნაუმბურგის ტაძარი, კიოლნის ტაძარი (გერმანია), ვესტმინსტერის სააბატო, კენტერბერის კათედრალი *(ინგლისი).*
რენესანსის ხელოვნება **ა. იტალიური რენესანსი**	პერიოდიზაცია; რენესანსის ეპოქის ისტორიულ-კულტურული ასპექტები. ადრეული, მაღალი და გვიანი ხანის რენესანსის არქიტექტურა, ქანდაკება, მხატვრობა (ჯოტოს, მაზაჩოს, პიერო დელა ფრანჩესკას, სიმონე მარტინის, ანტონელო და მესინას, სანდრო ბოტიჩელის, ჯოვანი ბელინის, ფილიპო ბრუნელესკის, ლორენცო გიბერტის, ანდრეა დელ ვეროკიოს, დონატელოს შემოქმედება; წმ. პეტრეს ტაძარი, სანტა მარია

	დელ ფიორე, პაცის კაპელა ფლორენციაში, ოსპიდალე დელი ინოჩენტი, სანტა მარია ნოველა, რენესანსის სასახლეები, ლეონარდო და ვინჩის, ტიციანის, რაფაელის, მიქელანჯელოს შემოქმედება).
ბ. გერმანული რენესანსის ქანდაკება და მხატვრობა	მატიას გრუნევალდის, ალბრეხტ დიურერის, ლუკას კრანახის, ჰანს ჰოლბაინ უმცროსის შემოქმედება.
გ. ნიდერლანდების ხელოვნება XV-XVI სს.	იან ვან ეიკის, იერონიმუს ბოსხის, პიტერ ბრეიგელის, როგირ ვან დერ ვეიდენის შემოქმედება.
XVII-XIX სს.- ის ევროპული ხელოვნება	ისტორიულ-კულტურული, სოციალური მიმოხილვა: ბაროკოს, როკოკო, რომანტიზმის, ნეოკლასიციზმის და რეალიზმის მხატვრული მიმდინარეობები: არქიტექტურა, ფერწერა, ქანდაკება (კარავაჯო, ბერნინი, ჯან ბოლონია, ელ გრეკო, დიეგო ველასკესი, ფრანსისკო დე სურბარანი, პიტერ პაულ რუბენსი, რემბრანტი, იან ვერმეერი, ანტუან ვატო, ჟან ონორე ფრაგონარი, ანტონიო კანოვა, ჟაკ ლუი დავიდი, ოგიუსტ დომინიკ ენგრი, ეჟენ დელაკრუა, ფრანცისკო გოია, უილიამ ტერნერი, გუსტავ კურბე, ონორე დომიე).
ახალი და თანამედროვე დასავლური ხელოვნება	იმპრესიონიზმი, პოსტიმპრესიონიზმი, სიმბოლიზმი, არ-ნუვო, ექსპრესიონიზმი, ფოვიზმი, კუბიზმი (აფრიკული ქანდაკებისა და ნიღბების, კოლუმბამდელი სამხრეთ ამერიკის, იაპონური ხელოვნების გავლენა თანამედროვე ხელოვნებაზე), ნაივური ხელოვნება, ავანგარდული ხელოვნება - აბსტრაქციონიზმი, ფუტურიზმი, სიურეალიზმი, პოპ-არტი: არქიტექტურა, ფერწერა, ქანდაკება, ახალი მედიები (ედუარდ მანე, კლოდ მონე, ედგარ დეგა, პიერ-ოგიუსტ რენუარი, ალფრედ სისლეი, კამილ პისარო, ოგიუსტ როდენი, ანრი დე ტულუზ-ლოტრეკი, პოლ სეზანი, პოლ გოგენი, ვან-გოგი, ოდილონ რედონი, გუსტავ კლიმტი, ედვარდ მუნკი, ანრი მატისი, პაბლო პიკასო, ანრი რუსო, ჯაკომო ბალა, უმბერტო ბოჩონი, სალვადორ დალი, ჯორჯო დე კირიკო, რენე მაგრიტი, ალბერტო ჯაკომეტი, ჰენრი მური, კონსტანტინ ბრანკუში, მარკ შაგალი, ვასილი კანდინსკი, კაზიმირ მალევიჩი, მარსელ დიუშანი, ხუან მირო, პიტ მონდრიანი, ენდრიუ უაიეტი, ფრენსის ბეკონი, პაულ კლეე, ენდი ვორჰოლი, როი ლიხტენშტეინი, ედვარდ ჰოპერი ენტონი გორმლი; არქიტექტორები: ანტონი გაუდი, გუსტავ ეიფელი, ლე

	კორბუზიე, ფრენკ ლოიდ რაიტი,ზაჰა ჰადიდი, სანტიაგო კალატრავა, ფრიდენსრაიხ ჰუნდერტვასერი, ფრენკ გერი).
შორეული აღმოსავლეთის ხელოვნება	სტუპები, პაგოდები, ჩინეთის კედელი, ტერაკოტას არმია, ბუდას ქანდაკებები, ტაჯ–მაჰალის არქიტექტურული კომპლექსი.
ისლამური ხელოვნება	სპარსული და არაბული არქიტექტურა (ისპაჰანის არქიტექტურული ნაგებობები, ლურჯი მეჩეთი ისტანბულში, კლდის გუმბათი, ალჰამბრა), შორენკეცები, აღმოსავლური მინიატურა და კალიგრაფიის ნიმუშები.
ცენტრალური ამერიკის ძველი ცივილიზაციების და ჩილეს ხელოვნება	მაიას, აცტეკების, ინკების, აღდგომის კუნძულის ხელოვნება.